

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Antidotorum Evangelicorum D. Thomæ Stapletoni, S. Theol. Doctoris, & in Academica Louaniensi S. Script. Professoris Regij, Pars Altera - In Sacrosanctum Euangelium secundùm Ioannem

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

39. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias, Excæcauit oculos eorum, & induravit cor eorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39480

non posse; habere quidem desideria bona, sed illa effectum non sortiri; idèoque nullam nisi aliunde imputatam in filiis Dei iustitiam esse. Noluit igitur hanc Diaboli eiectionem, quæ nihil est aliud quàm peccati victoria, hoc loco à Christo assertam, vel vno verbo attingere. Voluit apertam veritatem obscuris & generalibus verbis inuolucere. Planè enim, iuxta hæreticorum hodie placita, non est Diabolus foras eiectus, nec eius potestas sublata; sed manet non secus potestas eius quàm possessio, non secus dominium & imperium quàm iniusta vexatio, non secus victoria quàm pugna. Denique iuxta illos, *Non venit Dei filius ut dissolvat opera Diaboli*, quod D. Ioannes affirmat, sed venit tantum ut non imputet peccatoribus opera Diaboli; idèoque non foras eiectus Diabolus est, sed intus manens veteri potentia fruatur, quæ tamen victis ab eo non imputatur. Atqui nos Christo credimus, non Caluino, eiectum esse foras Diabolum, nec in filios Dei vllam potestatem habere, ut ad peccatum illos inducat; dissoluta quoque & fracta esse opera Diaboli, quia peccandi necessitas sublata est. *Qui enim facit peccatum, ex Diabolo est*: & in eo vigent opera Diaboli, non sunt dissoluta. Hunc in Scripturis, quæ eius placitis repugnant, ludum ludit Caluinus. In his quoque Christi verbis alterum silentium tenet Beza. Propter sensum autem quem diximus, subiicit Christus, *Ego quum exaltatus fuero omnia* (seu ut in Græco textu habetur, *omnes*) *traham ad meipsum*, id est beneficio & virtute mortis meæ fiet, ut sublata Diaboli potestate ac servitute, omnes mortales (nisi per ipsos facti) mihi ac meo nomini seruiant; & qui antea penes Diabolum principatus fuerat, nunc penes me sit. In hoc sensu loquens dicitur, *Dedisti ei potestatem omni carnis*, ut sit videlicet omnium hominum Redemptor, Dominus, & Iudex, quia sicut in Adam omnes moriuntur, sic in Christo omnes vivificabuntur.

39. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias, *Excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum.*

Tres difficultates solvuntur.

Tres difficultates habent hæc verba, quæ explicandæ indigent. Prima est, quòd dicitur, *Non poterant credere*. Secunda, quòd dicitur, *Quia dixit Isaias*. Tertia, quòd dicitur, *excæcasse & indurasse Iudæos*. Prima difficultas

cultas ex vna pulcherrima distinctione soluerur, quam tradidit
 Gregorius Nazianzenus oratione quarta de theologia, vbi
 sex modos annotat, quibus aliquid posse, & non posse fieri,
 tam ex communi loquendi modo quam in ipsis Scripturis
 dicitur. Primus modus est, secundum defectum aliquem, *Posse vel*
 non perpetuum, sed certi temporis, nec generalem, sed *non posse*
 certa personæ: vt quod puer luctari non possit aut catu- *fieri, sex*
 lus cernere. Poterunt enim suo tempore. Sic 1. Ioan. 3. *Non*
potest peccare qui ex Deo natus est. & Matth. 7. *Non potest ar-*
bor mala fructus bonos facere, id est, nempe dum talis est. Secū- *modus di-*
 do modo, quia sæpenumerò ita contingit: vt Matth. 5. *Non*
potest ciuitas abscondi super montem posita. Poterit enim à *ciuit.*
 maiori aliquo monte abscondi, sed hoc rarò cōtingit. Tertio *1.*
 modo, quia minimè æquum aut rationi consentaneum est vt *2.*
 fiat: vt Matth. 9. *Non possunt filij thalami ieiunare quamdiu*
presens est sponsus. Quarto modo, secundum voluntatis auer- *3.*
 sionem. Quod enim abhorremus facere, idcōque non nisi dif- *4.*
 ficulter facimus, dicimus non posse nos facere. Sic Matth. 12.
Quomodo potestis loqui bona, quum sitis mali? & Ioan. 6. *Non*
potest mundus odisse vos. Quinto modo, quod secundum na- *5.*
 turæ potentiam fieri non potest, etsi Deo sit possibile: vt
 Matth. 19. *Non potest camelus transire per foramen acus.* *6.*
 Sexto modo, quando nulla ratione fieri potest, quia naturæ
 repugnat, vel implicat contradictionem. Sic Ioan. 5. *Non*
potest facere Filius nisi quod viderit Patrem facientem. Deus
 non potest esse malus: & similia. Hæc Nazianzen. D. Au- *Tract. 68.*
 gust. in hunc locum sentit Iudæos non potuisse quidem cre-
 dere quia nolebant, noluisse autem quia non poterant velle,
 negante illis Deo auxilium necessarium, idque ex iusto iu-
 dicio propter eorum præcedentem malitiam, vt sic ad quin-
 tum modum referri debeant hæc verba, *Non poterant cre-*
dere. Sed parum probabilis sententia est, aliquem in hac vita
 sic excæcari & obdurari, vt omni auxilio diuino destituatur
 quo conuerri possit, vel vt ipsa conuersio sit ei absolutè im-
 possibilis. Melius & diuinæ bonitati ipsique veritati conue-
 nientius est, Iudæos *non potuisse credere* propter maximam
 prauæ suæ voluntatis auersionem, vt ad 4. modum hæc
 verba referantur, quod mox in 3. difficultate explicanda lu-
 culentius apparebit. Hunc sensum sequitur Chrysost. hom.
 67. in Ioannem, & Euthymius. Secunda difficultas vno verbo
 soluitur; illud, *Quia dixit Esaias,* non causaliter, sed conse-
 cutiuè accipiendo. Tertia difficultas nõ tam facilè explicatur.

Effectus
causa 3.
modis tri-
buitur.

1.

Ezech. 33.

2.

3. Reg. 17.

Tract. 13.

in Ioan. 1.

Deum quo-

modo ex-

cacat.

Rom. 2.

Iac. 1.

Cur dicitur
excacare.Epist. ad
Hedibiam
quart. 10.

Rom. 7.

Norandum tamen tam iuxta communem usum loquendi quam iuxta Scripturas effectum aliquem causae attribui tribus modis. Primo modo, quando non impeditur effectus ab eo qui impedire potuit & debuit. Sic apud Prophetam *De manu speculatoris, qui videns gladium venientem non sonat buccina, sanguis populi exquiritur* qui gladio hostili cecidit. Secundo modo, quando occasio data est praeter intentionem dantis. Hoc modo dixit mulier Eliae Prophetae. *Ingressus es ad me ut rememorentur peccata mea, & interficeres filium matris tuae.* Tertio modo, quando est vera causa effectus, ut qui gladio occidit, ad quem modum reducit, qui iuvat, qui consulit, qui mandat bonum aut malum. Deus, ex sententia Augustini in hunc locum, dicitur excacare & obdurare quia non prohibet, cum possit, ne homines excacentur vel obdurentur, sed obdurat eos deserendo & non adiuuando. Vera est haec sententia & Deum a vera causa excacationis liberat propter duum. Primum, quia non tenetur Deus impedire hominum obdurationem, ideoque iuste possit omne prorsus auxilium hominibus improbis denegare; nec nisi mera gratia est, quando aliquos illuminat & emollit. Secundum, quia Deus reuera non ideo dicitur non prohibere vel non impedire hominum excacationes & obdurations, vel improbos deserere & non adiuuare, quia nihil prorsus facit, aut nihil prorsus adiuuat quominus excacentur & obdurentur (omnibus enim id praestat gratiae quo possint videre & conuertere si velint, & omnes improbos *benignitas Dei ad poenitentiam adducit*) sed qui maiora & efficacia auxilia gratiae non praestat. Qui autem ad cauendum malum quod facis est praestat, causa mali modo modo dici potest. Sic Deus *intimator malorum, & neminem tentare* verè dicitur. Dicit tamen Scriptura hoc loco de Deo *Excacauit oculos eorum, & indurauit eos*, propter duo. Primum, ut Dei iudicia timeamus (ut loco citato docet Augustinus) qui propter peccata praecedentia maiora & congrua denegat auxilia quibus fiat conuersio. Secundum, quia ea facit quae reuera hominibus improbis excacationis & obdurationis maioris per occasionem causa sunt, quum eadem aliis facta conuerterentur ipsis in bonum. Quod D. Hieron. apto exemplo demonstrat, in sole; cuius calor ceram emollit, lutum induratum. Sic enim eadem Christi praedicatio in quibusdam Iudaeis in alius incredulis & improbis maiorem incredulitatem per occasionem operata est. Sic *mandatum sanctum & bonum quod erat ad vitam, inuenitum est esse ad mortem quia peccatum* occurrat.

occasione accepta per mandatum, seduxit me (ait Paulus) & per illud ipsum mandatum occidit me. Sicut igitur in impiis peccatum, ut appareat peccatum, per bonum mandatum operatur mortem, sic incredulis & obstinatis Iudæis ipsa incredulitas, ut appareat incredulitas obstinata, per bonam Christi prædicationem operata est excæcationem & indurationem. Hoc ergo sensu excæcavit Deus oculos eorum, & induravit cor eorum, partim non succurrendo efficaciter, partim per occasionem. Vera autem & propria causa excæcationis huius sola erat Iudæorum malitia propria. Quod ut certissimum nobis fieret, Spiritus S. per Matth. & Paulum hæc eadem Isaïæ verba alio modo protulit; videlicet hoc modo: *Incrassatum est cor populi huius, auribus grauius audiverunt, & oculos suos clausurunt, nequando videant oculis, &c.* Matth. 13. & Act. 28.

Excæcationis causa vera, malitia excæcorum propria.

Impius Calvinus etiam hoc tertio modo Deum illos excæcasse, & veram excæcationis causam fuisse, hunc in locum blasphemat. *Hic (inquit) non tam præscientia Dei quàm iudicij & vindicta habenda est ratio. Deus enim quid ipse facturus sit per Prophetam pronunciat. Nempe quòd stupore & vertigine percutiet impios, ut de ipsorum malitia ultionem sumat. Nam hic notatur causa propinqua & inferior cur verbum suum, quod natura salutare est, Deus exitiale Iudæis ac mortiferum esse velit, nempe quòd sua malitia ita meriti essent. Hanc pœnam illis impossibile fuit effugere, quum semel Deo statutum esset ipsos in reprobum sensum conijcere, & verbi sui lucem illis vertere in tenebras. Et paulò post. Notandum est Dominum aliquando per seipsum excæcare hominum mentes, quum iudicio & sensu eos priuat, aliquando per Satanam & pseudopphetas, quum eorum fallaciis illos demetat, aliquando per suos ministros, quum illis noxia ac letalis est salutis doctrina. Hæc ille. Ponit in Deo excæcationem actiuam, quòd stupore & vertigine percutiat; eamque immediatam, quum per seipsum excæcat; idque in Deo deliberatam, quia verbum suum Iudæis mortiferum esse voluit; denique eo sensu non potuisse credere, quia impossibile illis erat hanc pœnam effugere, id est, non excæcati. Hæc apertè impia & blasphema sunt, quæ Deum faciunt veram causam peccati actiuam & proximam, non per occasionem tantum, aut aliquo modo non impediendam. Unus Christi sermo hæc blasphemiam refutabit. *Arbor bona non potest malos fructus facere.* Si ergo quod nisi participatione bonum est, voluntas hominis bona, malos fructus facere non potest,*

Caluini impia sententia de excæcatione actiua.

Deum causam peccati actiuam iuxta Calvinum Matth. 7.

quomodo fons ipse bonitatis malos fructus faciet? Atqui causa peccati actiua, immediata, voluntaria, est haud dubie fructus malus, imò pessimus; qui & in hominibus seuerè puni- tur, & in diabolo damnatur. Hanc infernalem Caluini senten- tiam, quam quauis data occasione lectori obrudit, olim laudè refutauimus, in opere de Iustificat. lib. II.

IN IOANNIS CAP. XIII.

I. *Ante diem festum Paschæ.*

*Quo die
mensis
Christus
ultimam
cœnam ce-
lebrauit.*

QUOD hîc Ioannes narrat, in vltima nocte quæ passionem Domini proximè præcellerat, factum fuisse certum & indubium sit, qua videlicet agnum Paschalem comedit Christus; debuit autem agnus Paschalis in decima quarta lunæ ad vesperam comedi, quæ etiam vespera ad sequentem diem pertinet, (iuxta legem quæ à vespera in vesperam solemnitates computat) ideòque erat ipsa vespera diei festi Paschæ seu solemnitatis Paschalis quæ 15. luna celebranda erat: magna hîc difficultas est quomodo dicat Ioannes, *Ante diem festum Paschæ* ista contigisse. Viderur enim insinuare quòd non in vespera diei festi Paschæ, sed alia vespera ante dictum diem, videlicet 13. luna agnum Paschalem comederit, & 14. passus fuerit. Et hinc error Græcorum natus erat qui luna 14. Christi passionem accidisse pertinacissimè sustinuerunt, & alios tres Euangelistas à Ioanne correctos fuisse, impiè asseruerunt nempe quòd scripserant, *Prima die azymorum* agnū Paschalem Christum comedisse. Hic enim primus dies azymorum (aut illi) incipiebat ad vesperam 14. lunæ, & erat ipse diei festi Paschæ prima vespera, ac per hoc non ante illum diem, sed illius diei. Pro hac difficultate tollenda notandum est, tamen solemnitates apud Iudæos à vespera in vesperam semper celebrabantur, tamen non semper dies ipsi eodem modo numerabantur: sed eadem vespera aliquando cum sequenti die iuxta solemnitates legales, aliquando cum præcedenti die iuxta naturalis diei cursum, computabatur. Huius posterioris exemplum habes Exod. 12. *Primo mense, quarta decima mensis, ad vesperam comedetis azyma. Immolabitis 14. die, & nocte illa comedetis.* Ecce nox prima azymorum tribuitur diei 14. iam finitæ. Sic hoc loco D. Ioannes, *Ante diem festum Paschæ* dicit, id est, ante decimum quintum diem, nocte proximè præcedente, coniungens illam noctem diei præcedenti

*Concordia
Euangeli-
starum.*